

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1α

ΚΑΤΑΚΟΛΟ

Στη φωτογραφία αυτή του λιμανιού του Κατακόλου (ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2011, Οι φάμπρικες της Μαυρομάτας, ΕΑΣ Ηλείας – Ολυμπίας) έχουν κυκλωθεί τα κτίρια του σταφιδεργοστασίου και των σταφίδαποθηκών των αδερφών Καντούνη:

Α) Παρατηρείστε και καταγράψτε τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά των κτιρίων όπως είναι σήμερα:

ΑΡΧΙΤ/ΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΑΠΟΘΗΚΕΣ	ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ
όροφοι		
στέγες		
πρόσοψη		
δομικά υλικά		
χρώμα		

Β) Συγκρίνετε τα στοιχεία που καταγράψατε με αυτά της φωτογραφίας. Ποιο συμπέρασμα βγάξετε ως προς την αλλοίωση ή όχι των αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών;

Γ) Εντοπίστε και καταγράψτε το είδος της χρήσης των κτιρίων αυτών σήμερα:

ΕΙΔΟΣ ΧΡΗΣΗΣ (οικιστική, εμπορική, τουριστική, άλλη)	ΟΝΟΜΑ (αν είναι επιχείρηση)	ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής)

Δ) Σε ποιο συμπέρασμα μπορεί να οδηγηθεί κανείς ως προς την εξέλιξη των παραγωγικών δομών στη χώρα μας;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Κατάκολο

1.

(Φωτογραφία του λιμανιού του Κατακόλου τη δεκαετία του 1930. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2011, Οι φάμπρικες της Μαυρομάτας, ΕΑΣ Ηλείας – Ολυμπίας)

2.

1878: η μεγάλη ακμή, η μεγάλη άνοδος της τιμής της σταφίδας. Ο δήμαρχος Λετρίνων Πέτρος Αυγερινός καλεί τον Στρέιτ να του σχεδιάσει την πρώτη στην Ελλάδα δημοτική σιδηροδρομική γραμμή από τον Πύργο στον λιμένα του Κατακόλου. Το τραίνο θα λειτουργήσει το 1881...

Ηλίας Χ. Παπαδημητρακόπουλος
Τόποι Τέσσερις, Πύργου εγκώμιον (1986)

3.

(Μεταφορά των κιβωτίων σταφίδας στα βαγόνια της ΣΠΚ δεκαετία 1950. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2011, Οι φάμπρικες της Μαυρομάτας, ΕΑΣ Ηλείας – Ολυμπίας)

4.

...Ο σταθμός του Κατακώλου με το νεοκλασικό του κτήριο που ξεκίναγε το τραίνο για το επίνειο και θέρετρο του Πύργου. Η γραμμή Πύργου – Κατακώλου στήθηκε τον περασμένο αιώνα, το 1878, επί δημάρχου Πέτρου Αυγερινού, πολύ πριν λειτουργήσει η γραμμή ΣΠΑΠ από τον Πύργο για την Πάτρα. Η παρακμή της πόλης οδήγησε στην παρακμή και το δημοτικό τραίνο. Η καταστροφή ολοκληρώθηκε με το ξήλωμα των γραμμών και την εξαφάνιση κάθε ίχνους από το παλιό μεγαλείο με το τσιμεντάρισμα του σταθμού. Φαινόμενο της εποχής. Οι Εσπερινοί θάβουν στο τσιμέντο τους Αυγερινούς. Γιατί δεν το αντέχουν να ζουν στη σκιά τους. Το τραινάκι - ο Κωλοσούρτης – το γεμάτο κόσμο τους καλοκαιρινούς μήνες που κάναμε τα μπάνια μας. Τα κρύα τους οι νέοι και τα θερμά θαλάσσιά τους οι ηλικιωμένοι. Τα θερμά θαλάσσια λουτρά που από τις αναθυμιάσεις τους εμπνεύστηκε τις ωραίες ιστορίες του ομώνυμου βιβλίου του ο Η. Χ. Παπαδημητρακόπουλος.

Γιώργος Σκουλαρικός
Πύργος – Κατάκωλο με τον Κωλοσούρτη

5.

Στο χτήμα μας, όταν οι ζέστες έπιαναν για τα καλά, άρχιζαν οι προετοιμασίες για τη θάλασσα...

Το τραίνο αναχωρούσε κάθε πρωί στις δέκα και δέκα...

Η θεία μου έβγαζε ένα εισιτήριο διαρκείας, πρώτης θέσεως, με την πρόσθετη ένδειξη «θερμά θαλάσσια λουτρά», γραμμένη με καφέ, λοξά γράμματα...

Το τραίνο περνούσε μέσα από σταφιδαμπέλους, αγρεπαύλεις, μετόχια μοναστηριών και αμμόλοφους. Στους σταθμούς οι νέοι κατέβαιναν και άρπαζαν από τα παρακείμενα κλήματα τσαμπιά μαύρης σταφίδας, ή και χούφτες ολόκληρες από τα αλώνια, όπου άπλωναν τον καρπό για να ξεραθεί.

Ο μεγάλος όμως σαματάς γινόταν στην Αλκυώνα. Πριν ακόμη σταματήσει το τραίνο, πηδούσαν αρκετοί από τα βαγόνια και άρχιζαν να τρέχουν μανιωδώς προς τη θάλασσα. Είχαν να διανύσουν περίπου δύο χιλιόμετρα, ώσπου να φτάσουν στην αμμουδιά με τις μπανιέρες. Πολλοί προτιμούσαν να κατέβουν στην επόμενη στάση, μπροστά στα θερμά λουτρά, απ' όπου η απόσταση, ως τις μπανιέρες, ήταν πολύ μικρότερη, σχεδόν μηδαμινή...

Το κτήριο των θερμών λουτρών, βαμμένο κίτρινο, περιβαλλόταν από ένα άλσος με ευκάλυπτους. Η θεία μου δε με άφηνε να μπω μέσα στους λουτήρες...

Πήγαινα στην αμμουδιά και χάζευα... Ανέβαινα ύστερα στις μπανιέρες. Ήταν ξύλινες, κατασκευασμένες από χοντρούς σιδερένιους πασάλους, που τους είχαν μπήξει μέσα στη θάλασσα, χωριστά μια σειρά μπανιέρες για τους άντρες, χωριστά για τις γυναίκες...

Ηλίας Χ. Παπαδημητρακόπουλος
Θερμά θαλάσσια λουτρά (1980)

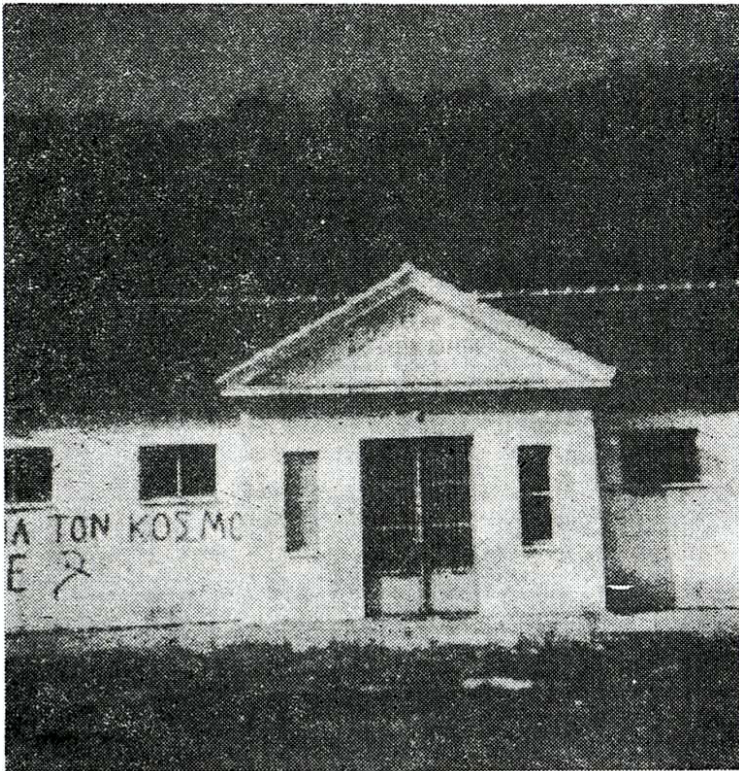
6.

δεξιά: Ο σταθμός του τραίνου στο Κατάκολο

αριστερά: το κτήριο των θερμών θαλάσσιων λουτρών, με σχόλιο του συγγραφέα

(Γιώργος Σκουλαρικός,

Πύργος – Κατάκωλο με τον Κωλοσούρη)

Τα ΘΕΡΜΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΛΟΥΤΡΑ στο Κατάκωλο. Αντί να γίνουν Ναυ-
τικό Μουσείο τα παράδωσαν σε ιδιώτη για ποτάζικο.

A. Στο απόσπασμα 5., του Ηλείου συγγραφέα Ηλία Χ. Παπαδημητρακόπουλου, περιγράφεται το κτήριο των θερμών θαλάσσιων λουτρών στο ασύλλιο του Κατακόλου.

α) Εντοπίστε και φωτογραφίστε το κτήριο στη σημερινή του κατάσταση (θα σας βοηθήσει το τεκμήριο 6.):

β) Καταγράψτε τη λειτουργία του κτηρίου όπως αναφέρεται στα διάφορα τεκμήρια - καθώς και τη σημερινή χρήση:

ΤΕΚΜΗΡΙΟ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
5.	
6.	
σημερινή	

Β. Στα αποσπάσματα 2., 4. και 5. γίνεται αναφορά στη σιδηροδρομική γραμμή Πύργου Κατακόλου ΣΠΚ:

α) Λειτουργεί σήμερα η γραμμή;

Αν ναι, καταγράψτε τη σκοπιμότητα της:

Ποιούς και τι εξυπηρετεί;

Κάθε πότε υπάρχουν δρομολόγια;

Εντοπίστε, αν υπάρχει, σύγχρονη κατασκευή που να εξυπηρετεί αυτή τη λειτουργία

Πού είναι;

Από τι υλικό είναι κατασκευασμένη:

β) Εντοπίστε, αν υπάρχουν, υπολείμματα της σιδηροδρομικής γραμμής στο πλακοστρωμένο κομμάτι της προκυμαίας:

φωτογραφίστε τα και εντοπίστε το σημείο στη φωτογραφία 1.

Καταγράψτε τη σημερινή λειτουργία των διπλανών κτιρίων:

γ) Εντοπίστε και φωτογραφίστε το αρχικό κτίριο του σταθμού. (Θα σας βοηθήσει το τεκμήριο 6.) Καταγράψτε τη σημερινή του λειτουργία:

Γ. Εντοπίστε στο τεκμήριο 1. το βουνό του Κατακόλου. Συγκρίνετε την εικόνα με τη σημερινή. Τι παρατηρείτε;

Βιβλιογραφία

- Βέης, Κ. (1957) Μέθοδοι αποξηράνσεως της σταφίδος από της αρχαιότητας μέχρι σήμερα. Στο: Παπαχριστοφίλου, Μ. (διευθ.) *Πελοποννησιακή Πρωτοχρονιά: Ιστορία – Λαογραφία – Τέχνη – Επιστήμη*. Αθήνα.
- Γκρης Η. (2005) *Αλφειός πρόγονος*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ελύτης, Ο. (1993) *Το Άξιον Εστί*. Αθήνα: Ίκαρος Εκδοτική Εταιρεία.
- Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας-Ολυμπίας. *Ημερολόγιο 2009, Ιστορίες και συνταγές της Μαυρομάτας*. Εκδόσεις Ποταμός.
- Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας-Ολυμπίας. *Ημερολόγιο 2010, Η Μαυρομάτα εν Τύπω*. Εκδόσεις Ποταμός.
- Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας-Ολυμπίας. *Ημερολόγιο 2011, Οι φάμπρικες της Μαυρομάτας*. Εκδόσεις Ποταμός.
- Ζωγράφου, Δ. (1930) *Ιστορία της σταφίδος*, τόμος Α΄. Αθήνα: Κ. Δ. Τσερώνη.
- Κακούρη, Α. (1998) *Πριμαρόλια*. Αθήνα: Εστία.
- Κανελλακόπουλος, Β. & Χ., Κανελλακόπουλος (2005) *Το Κτήμα Μερκούρη και το Αγροτικό Τοπίο στο Πέρασμα του Χρόνου*. Στο: Λουλούδης, Λ., Μπεόπουλος, Ν. & Α. Τρούμπης, *Το Αγροτικό Τοπίο: Το παλίμψηστο αιώνων γεωργικού μόχθου. Επιστημονικό Συμπόσιο*. Αθήνα. Κτήμα Μερκούρη, Κορακοχώρι Ηλείας
- Μπουλαλάς, Γ. (1989) *Τα Μακρίσια και ο Αρχαίος Σκιλλούς*. Αθήνα: Εκδοτική Εστία.
- Νικολαΐδου, Δ. (1934) *Οι κίνδυνοι της σταφίδος*. Πάτρα.
- Παπαδημητρακόπουλος, Η. (2012) *Θερμά θαλάσσια λουτρά*. Αθήνα: Γαβριηλίδης.
- Παπαδημητρακόπουλος, Η. (1996) *Τόποι Τέσσερεις*. Αθήνα: Στιγμή.
- Πασχαλινός, Φ. (1988) *Επαρχιακά και άλλα ποιήματα*. Λεχαινά: ΝΕΛΕ Ηλείας.
- Πιζάνιας, Π. (1988) *Οικονομική ιστορία της ελληνικής σταφίδας, 1851-1912: Παραγωγή, διεθνής αγορά, διαμόρφωση τιμών, κρίση*. Αθήνα: Ίδρυμα Έρευνας και Παιδείας της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος.
- Σκουλαρίκος, Γ. (1993). *Πύργος – Κατάκωλο με τον κωλοσούρτη*. Αθήνα
- Σταθοπούλου, Δ. (2007) *Γιορτή σταφίδας Κρεστένων: Παιδικές αναμνήσεις!* Στο: Καρνάρος, Λ., Κουρκούτας, Γ., Η., Τουτούνης (επιμ.) *Ηλειακή Πρωτοχρονιά – Ηλειακό Πανόραμα 8*. Αμαλιάδα: Εκδόσεις Βιβλιοπανόραμα.
- Τραμπαδώρος, Δ. (2012). *Το σταφιδικό ζήτημα. Το χρονικό της κρίσης και οι συνέπειές της*. Αθήνα
- Φωτόπουλος, Α. (επιμ.) (2000) *Θρύλου Πάτρη: Ηλειακή Δημοτική Ποίηση*. Αθήνα.
- Ψυχογιός, Δ. (1987) *Προίκες, Φόροι, Σταφίδα και Ψωμί: Οικονομία και οικογένεια στην αγροτική Ελλάδα του 19ου αιώνα*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.